

Miquel Colom i Mateu, T. O. R.

ANTOLOGIA POÈTICA

Selecció, pròleg i anotacions de Bernat Cifre

AJUNTAMENT D'INCA
1991

ANTOLOGIA
POÈTICA

Miquel Colom i Mateu, T. O. R.

ANTOLOGIA POÈTICA

AJUNTAMENT D'INCA

1991

EL PARE COLOM PEL JOVENT

Amics:

El 21 d'Octubre, dia de "Les Verges", de 1990 el bon Pare Miquel Colom i Mateu, franciscà de la mallorquina Tercera Ordre, complia 90 anys. Ja vaig dir en certa ocasió que el Pare Colom era bo de comptar, perquè anava amb el segle.— Nascut a Bunyola —Ca'n Pinet— i viscut casi sempre a Inca (amb altres punts geogràfics en el seu haver: ingrés a la família franciscana i tres primers cursos d'Humanitats a Ciutat, quart curs i vestició a Lluçmajor, noviciat a Artà, Filosofia a Inca, Teologia a Palma, ordenació sacerdotal a Roma -1925-, quart curs de Teologia a Palma, any i mig de servei militar a Àfrica, i des de 1927 a Inca —anys només interromputs per una curta regència del Convent de Ciutat)... el Pare Colom és pedral de tres caires, el professor, el filòleg i el poeta, muntats sobre la condició i convicció de bon religiós, de l'hàbit i cordó de Sant Francesc, aquell sant i poeta que nasqué a Assís, al centre d'Itàlia i visqué entre els segles XII i XIII.

Com Sant Francesc, el Pare Colom és persona humil, sempre allunyat de pompes i afalacs. Jubilat fa més de 20 anys del seu ofici docent, també fa temps que a penes surt de ca-seva, el conegut Col·legi dels Franciscans d'Inca: allà està reclòs dins la cel·la, llegint, escrivint o pregant, mentres tot l'edifici està farcit d'alumnes que estudien dins les aules o juguen pels patis... aquelles mateixes aules, poc més poc manco, on el Pare Colom va instruir i formar tantes generacions. Fora de l'horari escolar, quan els corredors estan buits de mainada, aleshores surt del seu enfony, i el veureu passejar-se per allà, estirant les cames, ai!, tan dolorides, o passant el Rosari. El matí —ben de matí— baixa encara a dir Missa o s'asseu en el confessorari a escoltar qualche penitent. I periòdicament celebra, o celebrava, reunions amb els Terciaris Franciscans, és a dir, amb aquells homes i dones que, sens esser frares ni monges, volen dur enmig del món una vida i una pietat parescuda a la del susdit Sant Francesc, estil de pensar i obrar que es resumeix en dues paraules llatines ben fàcils: "Pax et Bonum", la pau i el bé (per a tothom).

Dèiem que el Pare Colom és una piràmide de tres costats: el professor, el savi de la Llengua i el poeta. La primera tasca, l'ensenyament de Llengües ("mortes"

com el Llatí o “vives” com el Francès), queda ja en el record —bell record— de moltes generacions d'exalumnes. Quant a lo segon, a més d'esser un dels col·laboradors del Diccionari Català-Valencià-Balear, d'Alcover-Moll, i com a esplèndida i abundosa conseqüència d'aquells afers lingüístics, el Pare Colom ha omplert cinc toms grossots amb les paraules catalanes emprades per Ramon Llull, cada una ben estudiada. Segurament haureu après que el nostre gegant Ramon —savi, sant i caminador del segle XIII— deixà escrites unes 250 obres en àrab o català o llatí: doncs el Pare Colom ha repassat sobretot les obres catalanes d'En Llull, que mostren una llengua primitiva, pràcticament distinta de l'actual i, per tant, mala d'entendre. Amb el “Glosari” (o Diccionari) del Pare Colom, llegir Ramon Llull és molt més fàcil.

Vetaquí, joves d'ulls joves, l' “opus maximum”, l'obra major del Pare Colom, tota una vida: la teniu, com explicàvem, dins cinc volums la mar de ben presentats, que algun dia tal volta haureu de consultar. L'investigador de la Llengua ha concluit la seva obra. Però el saber acumulat i madurat i sintetitzat, ara ens el fa beure a glopets a traves de les fulloles periòdiques “Orde Franciscà Seglar. Notícies i avisos als Terciariis. Inca”. Allà, entre noves o pensaments piadosos pels bons confreres, hi intercala una petita lliçó o aclariment sobre qualche racó o dificultat de la nostra llengua. Qui conservi aquestes fulloles, pot relligar-les i tindrà un ruc però utilíssim rebost lingüístic, amb saba i perfum.

Vora aquestes “mini-l·liçons”, el que avui té encara entretingut el Pare Colom és el dolç mester de felibre: el Pare Colom ha fet, i fa, moltes poesies. Un poeta és un home molt sensible a la bellesa, ço és, perceb, més que altres persones, lo bell d'un paisatge, de les flors, de les persones, de fets i escenes, etc. Un poeta veu i sent també la tristor, el dolor, les desgràcies, les misèries pròpies o de quisculla... Però, a més de sentir-ho ben endins, s'ho sap treure, ho sap expressar amb frases belles, generalment curtes, que es diuen “versos”. Com sabeu, dins un vers hi ha un ordre d'accents que formen el “ritme”, i en acoblar els versos resulta que dels mots finals, amb síl·labes iguals o quasi, se n'origina una musiqueta que en deim “rima”. Amb aquests dos elements, el ritme i la rima, vosaltres mateixos, xics enginyosos, podeu fer “gloses” o “estrofes”. Mirau que sona de bé això:

L'ametler humil
de Nostre Senyor
ara, al seu estil,
fa l'oració...

El Pare Colom du publicats fins al moment 16 llibres de poesia: no tan gruixats, ni de molt, com aquells toms del Diccionari sobre Ramon Llull. Llibrets prims, plens de poemes breus, sobretot "sonets" (ja recordareu el que us ensenyen a l'escola sobre aquest conjunt de catorze versos). De tan gros cabal —un milenar llarg de títols— aquí en teniu una grapada: una Antologia o "selecció", que l'Ajuntament d'Inca, donant una prova més d'elegància cultural, posa a l'abast de molts, rendint alhora homenatge al propi Pare Colom amb ocasió d'entrar l'intrepíd vell dins l'augusta norantena. Tal "compendi" creim que pot "compendiar" la temàtica i mèrits estètics de l'agut frare. La triadella no ha estat gens fàcil; però tant l'autor com els lectors es mereixien l'esforç. Hem escollit les peces més "assequibles", les que oferien més dosis de "popularisme"; procurant que hi entrassin la majoria de "motius" que inspiren al Pare Colom: els ametlers (el seu arbre més estimat, sobretot quan estan florits), algunes plantes o flors de la seva predilecció i, més que res, "les coses": les coses concretes i casolanes, en el retrat o disseny de les quals n'és el Pare Colom un mestre, entre Salvador Rueda i la nostra M.ª Antònia Salvà: les coses, les "criatures" del cosmos franciscà, molt franciscanament tocades per un seguidor del Sant d'Assís, aquell a qui tot li era germà o germana... Així, entre els "essers" del Pare Colom n'hi trobam de tan saborosos com "la panada" (tot un encert), o tan humils i aparentment tan poc poètics com "el trinxet", "l'estormia", "l'estora", "la taula", "el llit", "a la meva màquina d'escriure", "a la meva ploma", "la meva úlcera", "la meva cama malalta"...

De la llarga sèrie dedicada al romaní que li regalaren dins un cossiòl i que ell rega cada dia a la finestra, reproduïm aquí el primer sonet. També hem espigolat dins la seva poesia pròpiament religiosa —vast, important sementer del Pare Colom, donada la seva condició de "religiós"— Però tenint en compte, oh jovenalla!, els vostres anys d'il·lusió i canya verda, i la vida que haveu per endavant, hem defugit les peces més ferides de pessimisme: el que se'n deriva de la vellesa i malures subsequents; el veinatge de la Mort i el Més-Enllà, que ell afronta amb tanta insistència com valentia i Fe i Esperança... La Senectut i la Mort, que han dispost i ordenat, ai!, l'estanteria poètica del Pare Colom pels títols successius de "Darrers batecs", "Encara no", "Doncs, quan?", "Quan Ell voldrà!", "Postdates", "Darrera voluntat", etc. D'això, casi res, amics plens de sol! Com tampoc no ens arrabarem gaire a aquelles composicions que, al llarg dels seus anys, traspuen un pèl d'ironia o acritud connaturals a la seva persona, o fruit de determinats condicionants i com a reacció en front d'ells.

No us amoïneu! (diuen els catalans). Tals vertents no eren, literàriament, les

més remarcables. Aquí tens, idò, bullenta juvenesa, el Pare Colom més jove — en cada una de les seves dècades— el més camperol i fresc i atractiu. També el més “àtic” diríem, si recordau que “àtic” (de la grega província d’Àtica, capital Atenes) és sinònim de “bellesa sòbria”, que era la “norma” dels artistes d’aquella regió, a l’Antigüea... Artistes intemporals, immortals...

Inca. Això sí. Seguint les indicaciones de l’Ajuntament editor, hem incluit dins el present recull mostres diverses de la inspiració “inquera” del Pare Colom, és a dir, de la seva presència, reiterada i puntual, en els flamants programes festius del Dijous Bo, Sant Abdon i Sant Senén o de Setmana Santa: també aquí, i per evitar redundàncies, hem fet selecció.— I ja, com a advertència última, cal dir que, obedients al parer del propi autor, hem posat els poemes en ordre cronològic, segons les dates que figuren dins cada un dels 16 llibres esmentats.

Joves lectors: estau davant un mostrador, no de fira sinó de poesies. Dins cada una d’elles hi descobrireu, oh descobridors d’ulls vivarrons!, l’home que parla senzillament, sincerament, formosament... L’home que, malgrat el seu caramull d’anys, és un infant o jove com vosaltres.

És desig de l’Ajuntament d’Inca que l’Antologia arribi a totes les escoles i, a través d’elles, a tota la minyonia i juvenalla de la Ciutat del Ca i Comarca. Nosaltres voldríem que els destinataris assolissin, almanco, aquests objectius:

- 1er.- Conèixer i estimar més la Poesia. És una part de la Cultura que no es pot deixar de banda. Ella, a més de revelar idees i sentiments, els expressa de la manera més airosa i suggestiva.
- 2n.- Conèixer el poeta Pare Colom. És, sens dubte, l’últim representant de l’anomenada “Escola Mallorquina”, és a dir d’aquell conjunt de mestres d’altre temps que, d’una manera transparent i directa i musical, cantaven els valors de la Tradició: exalçaven la Fe, els bons costums, la família, el paisatge, etc. Els poetes d’avui en dia, més joves que el Pare Colom, toquen altres temes i de molt distinta manera, sovint com si fessin art abstracte. Això no vol dir que dins l’Art i les Lletres actuals no hi hagi coses molt bones.
- 3er.- Tal volta llegint poesia, o prosa poètica, vos animareu vosaltres mateixos a “crear”: i a lo millor també us convertiu en poetes o escriptors. Però si no voleu o no vos agrada arribar tan amunt, sapigheu que tots hauríem

d'escriure del modo més "expressiu", emprant, si es mester, qualche procediment poètic: la imatge, la metàfora, la comparança, sobretot. Siem "expressius": ens donarem a entendre millor; ens relacionarem més bé amb els demés i amb el món que ens envolta. L' "expressivitat" —recordau-ho— afavoreix les "relacions públiques": dins la majoria d'anuncis comercials o en els reclams publicitaris de la "Tele"... s'hi sol posar unes "gotes" de poesia. És que hom coneix bé no sols la força "plàstica" d'un dibuix, fotograma o spot... sinò també l'impacte "acústic" dels mots seleccionats o del fons musical que ho ambienta i embolcalla tot.

I res més, joves amics meus: la classe s'ha acabat. Però, abans de sortir, deixau-me puntualitzar que els llibres no són per a estar-se quiets en els prestatges. Obriu l'Antologia, deslligau aquesta garba, escampau-la davant la vostra faç. Llegiu detingudament cada poema, i millor si vos n'apreniu qualcun de memòria. Les paraules que no entengueu —no seran moltes— les heu de cercar en els diccionaris o vocabularis que usau, o demanar-les a qui en sàpiga més.

Tal volta els lectors més intel·ligents diran: "Jo no en tenc prou amb aquesta Antologia. Em vull empassolar tots i cada un dels llibres del Pare Colom". Ho pot fer. I n'esbrinarà potser una tria més encertada.

Sia el que sia, la qüestió és que els versos del Pare Colom, aquéstos o altres, us facin bé, gent jove. Que després de llegir-los, noteu el cor més ple i més afinada la sensibilitat. I, avesant-vos a veure la part bona i poètica de tot, entre tots facem la vida més bella.

Professor Bernat Cifre

HIMNE PRIMAVERAL

Cantem, amics, el Déu. Ens hi convida
la terra vasta d'ufanor vestida;
el sol galan que escampa llum novella;
la flor de viu color que s'esbadella;
la font que sa frescor porta a la vila;
l'aucell melós que en la branca refila;
l'arbreda de verdor tota enjoiada,
que entre el fullam la fruita hi té amagada;
i l'onejant planura
on, tot puixant, madura
el blat, del bon pagès bella esperança...
Lloem nostre Senyor, tan digne de lloança;
cantem la gran llarguesa
de sa mà sempre estesa,
d'on les mercès flueixen sense mida...
Cantem nostre Senyor, que tot ens hi convida!

Abril de 1921.

A LA MEVA TAULA

Ma bona taula humil, no ho vull
que ta virtut quedi oblidada!
Tu saps sofrir l'ingrat embull
d'estris i llibres, resignada.

Quan he d'escriure, estenc el full
damunt ta faç empolegada.
I ets, si la son em tanca l'ull,
el coixí on pec la becada.

Et pagui Déu la caritat,
moble de clara utilitat,
que em fas tan bella companyia,

i que em serveixes, amatent,
obedient i pacient,
en mon quefer de cada dia!

Febrer de 1926.

A UN MINYÓ QUE EM CONTAVA RONDALLES

Les roses gracioses de ta cara
fan ganes de besar, mon bell minyó;
als pètals de tos llavis hi ha encara
del pit matern la persistent dolçor.

Fulgeixen els teus ulls perquè fins ara
no han vista d'aquest món altra foscor
que la de dins la cambra quan la mare,
deixant-te al llit, apaga el llantió.

Amb ta veueta fina i argentina,
talment com les t'ha dites la padrina,
em contes les rondalles del temps vell.

I cada mot que de ta boca salta
té la suavitat melosa i alta
del refilet que fa en el bosc l'aucell.

Març de 1926.

L'ELOGI RECLÚS

*A Mn. Bernat Sales († 21-I-1932)
molt excellent organista de la Seu
de Mallorca. Al cel sia!*

Quin do de Déu rebéreu, mossèn Sales,
de sonar l'orgue amb tranc meravellós!
Pel cel no volen més lleventes ales
que mans i dits sabieu moure vós!

Meravellosament, com Jeremies,
refilàveu a l'orgue el trist lament;
meravellosament les melodies
abocàveu amb febre de torrent...

De torrent escapat, blanc de bromera,
que entre el rocam abrupte es va estimbant,
i amb veu de tro desvetla i exaspera
l'eco adormit dins son pregon encant...

I el devessall de música inundava
les tres naus vastes de la Catedral:
defora, el salm llunyà de la mar blava;
dedins, trompeteig d'orgue triomfal...

Mes no era l'orgue sol el qui encenia
el flam de vostre geni creador;
també us feia abrاندar la fantasia
el cant que amen l'aucell i el grill sonor.

El cant que sap amorosir les feres
i que estremeix de viva joia els cors;
el cant que fa les penes més lleugeres
i dulcifica l'amargor dels plors.

I vostra ploma, com una fontana,
rajà bells cànctics per a l'Orfeó,
per a la nostra església franciscana,
per a Santa Maria la Major.

Amb branques de llorer fou circuïda
vostra testa on niava l'art subtil;
la glòria es complagué de córrer unida
al vostre nom... I amb tot éreu humil!

Per a tothom teníeu l'escomesa,
i servir us abellia on fos precís.
Déu us hagi pagat la gentilesa
amb música eternal de Paradís!

Gener de 1932.

LA BALADA DEL MATÍ

Bell paisatge sense fi,
d'un verd on l'or lluu una mica
joia perfecta del matí!
— so de campana que repica.

Solellet nou, color de mel,
solellet càndid, que no pica;
cel de cristall color de cel!
— so de campana que repica.

Vellet que seu, ran del camí,
amb una cabra que s'afica
a brostejar en el camp veí!
— so de campana que repica.

Aigua que canta, musical,
i aboca trobes dins la pica;
nina que hi omple el seu poal!
— so de campana que repica.

Vileta humil, d'en temps primer,
rusc on cascú s'hi mellifica
només la bresca que ha mester!
— so de campana que repica.

Esglesiola com un cor,
de fe i de prec i de pau rica;
dampanar, llir de pedra en flor!
— so de campana que repica.

I encís que esponja el pit aspriu
d'aquest joglar que versifica
seguint el ritme grat del viu
so de campana que repica.

Abril de 1934.

L'ORACIÓ DE L'AMETLER

L'ametler humil
de nostre Senyor
ara, al seu estil,
fa l'oració.

Dins la solitud
del guaret morat
està extasiat,
tanta és sa virtut!

El pessigolleig
de la pluja i el vent,
grec, mestral, llebeig,
no distreu sa ment.

Va tot nu de cos
de l'octubre ençà
i és, del dejunar,
només pell i os.

Tot vici i pecat,
món, carn i dimoni,
com un sant Antoni,
vencerà. I, mundat,

en venir el febrer
serà gloriós
l'arbre candorós
del verd sementer.

I fins i tot l'aire
llavors serà ple
de la dolça flaire
que escamparà la

criatura humil
de nostre Senyor
que ara, al seu estil,
fa l'oració.

Any 1935.

SOL D'ABRIL

Riure de flors i cant d'aucell;
bla sangloteig de fontanella...
El sol d'abril, rosset i bell,
obri, a llevant, ja la poncella.

Riuen les flors, canta l'aucell,
l'aigua endolceix la cantarella...
I el sol d'abril, immens clavell,
cap a migdia s'encimbella.

El sol d'abril porta al meu pit
ardor fecunda d'alegria,
vivificant el mort delit.

El sol d'abril, fetilleria!
fa esclatar el cor, que ha reverdit,
en noves flors de poesia!

Març de 1935.

SONATINA D'ABRIL

Ritme del cor, ritme d'abril.
Damunt l'enclusa, el so gentil

del martelleig blau de l'argent:
aucells, campana, sang batent.

Rima perfecta: flors i cors;
cors amb perfum, glatir de flors.

Confecció d'amor i nard,
grata a tot temps i a tota part,

dins l'alabastre trencadís
del breu moment. Solell incís

per tot arreu; embotiment
d'un or calent, quasi vivent.

Terra exultant, gerdor, color.
Flauteig de l'aigua en mi menor,

entre els joncars del fontinyol.
Joguina i bes de l'oratjol.

La galta fresca, el llavi fi,
estrenes, gaudi del matí.

La flor i el cor, color i amor,
perfum, batec, abril sonor.

Rimes i ritme, llum i pau
sota el tendal del cel tot blau.

Ciutat, març de 1957.

LA NIT

La tarda ha mort suara.
De l'hemorràgia està el ponent encara
vermell i trist. Els pins i els alts xiprers,
extàtics munts de dol, són els darrers
que queden drets, plorant la tarda morta...
Ple de recança el jorn tanca la porta
com amb un llarg adéu. Dos corbs tardans
pel cel s'enduen, amb les dues mans,
bolics de fosca, en vol tot decidit.
Tot calla lentament: la veu i el crit,
la peresosa roda. El picarol,
el bel enyoradis, ca i flabiol
són muts també. Un vent subtil escombra
i alça pertot gran polseguera d'ombra.
Per dins la vall i per damunt el pla
s'amuntega tenebra. Sols la mar,
el cim de la muntanya i el vell camí
lluen encara un poc. Fins que a la fi
la nit, manipulant-lo, té ja estès
l'ample paraigua negre. I aqueix és
el senyal perquè el grill salti i comenci
l'àrdua tasca de llimar el silenci.
Mes, ah, la pobra nit! No s'ha adonat
que està son vell paraigua tot arnat
i que pels foradins dels obscurs vels
li plouen llum damunt, milers d'estels.

Març de 1957.

LA PALMERA

Amb tota veritat és la palmera
arbre d'una virtut casta i austera.

Extreu la saba de la terra eixuta
i emprèn ardidament l'erecta ruta,

agullonada pel constant anhel
de quietud i de blavor de cel.

Duit per la norma, escultural creix l'arbre,
com columna vivent d'un estrany marbre.

Ni dins l'amarg sorral, trist i llunyà,
ni en el luxuriós parc ciutadà

no hi cerca xafardeig amb cap veí,
fix en la idea de l'excels destí.

Combat tota carnal concupiscència
amb llarga oració i penitència.

Com instrument del diüturn suplici
porta el cos emmallat d'aspre cilici.

La maceració de cada dia
el fa semblar un malalt de llebrosia;

mes està ple de vida interior
perquè ha sabut triar la part millor:

al seu noble destí sempre fidel,
mai no s'aparta del sender del cel;

tant si és un jorn de vent com si és de calma,
cap al cel blau apunta l'alta palma.

I com estimul a l'ascensió
cada any és guardonat amb un bell do:

per dins el tronc, tot vulnerat d'escàtils,
li puja la rossor dolça dels dàtils;

i entre les fulles verdes, al bell cim,
grogueja l'or mengivol del raïm.

Llaor al bell arbre que només aferra
el peu a la sutzura de la terra,

maldant per viure dins el lliure atzur
i abeurar-s'hi de cel i d'aire pur!

Bé podem dir també, amb paraula exacta,
que és la palmera un arbre de caràcter:

se'n va sempre al seu fi directament,
sense frissors ni descoratjament.

I a mi que faig el viarany corrupte
del món, fugint, covard, de tota abrupta

dificultat i de la vertical
ascensió que mena a l'ideal,

em diu, sermonejant-me, la palmera:
Avança dret, per mig — a la vorera

hi ha l'esbarzer-enganxívol que et detura —;
anima't, cap amunt, vers la llum pura,

a posseir-hi l'íntima salut,
la dolça pau, el gaudi en plenitud!

Març de 1957.

ROSELLA

Rosella, petita rosa,
tan pobreta i poca cosa,
que no té
ni drap, i per això es posa
un vestidet de paper.

Mes és neta i endreçada,
i onsevulla faci estada
sempre lluu,
com si fos tela planxada,
el vestit vermell que duu.

Així, doncs, en la pobresa
és elegant i ben mesa,
la humil flor;
i la seva flama encesa
dins el camp hi fa molt bo.

Perquè a mi m'ets agradosa,
rosella fina i airosa,
i t'estim,
com a pedra preciosa
t'he encastada en aqueix rim.

Juliol de 1957.

EL VELL SAFAREIG

Quantes coses hi veig
per dintre i per l'entorn del safareig!

Es el líquid mirall
del núvol i del gall.

El magraner florit
s'hi mira els seus badocs, tot presumit

— una vermella constellació
dins el blau ull de l'aigua en serenor! —

I quan l'estiu ja es troba a l'acaballa,
també l'atzerolera hi emmiralla

sa fruita, aspra i lluent,
color de cera, que esmussa la dent.

Estan sempre encantats
amb veus d'aucell, els arbres dels costats.

I baixen els pinsans, en tenir set,
a beure al safareig, que està al raset.

A l'hora tarda plau a la granota
sonar-hi l'orgue d'una sola nota.

Entrat l'autumne, la veïna canya
li conta sa tristesa amb parla estranya.

Si amb el fi ventijol l'aigua es reülla,
hi emprèn un curt periple alguna fulla;

i veuràs com, nedant, més d'un insecte
fa del llarg safareig tot el trajecte;

o com al seu damunt assaja amb gràcia
la libèlula els seus vols d'acrobàcia.

Quan fa calor, m'és grat el xipolleig
dins l'aigua vella del vell safareig

per refrescar-m'hi el cos i el pensament.
Mes cal no fer-ho sense un poc d'esment,

perquè per dins el fons d'aigua verdosa
hi coeja una serp insidiosa...

El safareig també és el meu mirall:
com jo, bell al damunt, però al davall!...

El safareig em duu a la vista
fins el més trist amagatall
de la meva ànima una mica trista.

Agost de 1957.

LA PANADA

Capsa rodona d'un llenyam tan bo
— amb la rodona tapa que s'hi ajusta —,
que és a l'ensem un saborós tresor
tant el dedins com la mateixa fusta.

Mes, de l'encís del preciós joiell
sols en gaudeix la boca de qui el tasta:
la carn flairosa de cabrit o anyell
dins la sorpresa de la rossa pasta.

Saó avenguda d'oli i de saïm,
amb què s'agleva i daura la farina;
emmotlament volgut, airós i prim,
sota el dolç afalac de la mà fina.

Llenques de carn lluenta, amb aquell pic
de sal i pebrebò que el gust exciten;
si plau, de sobrassada un bell pessic
i dos de xulla, que la carn confiten.

Motle ben ple, tapat, ris a l'entorn,
i està la cosa quasi de tot llesta;
que tovi una miqueta i dau-la al forn
perque ell hi faci, amb tot esment, la resta.

Amb la besada alegre del caliu
es posarà la pasta un poc colrada;
una estoneta més i ja teniu
el ric portent que té per nom panada.

Març de 1958.

EL PAL

M'adreç al pal, al tràgic pal.

Ert a la vora del camí,
veu primaveres sens amor,
tardors morades sens plorar,
banyats hiverns sens aixopluc.

El pal no té remembrament:
no sap quin fou son bosc nadiu.
El pal ho ha ja oblidat tot:
el to i la veu de son fullam
quan hi sonaven l'aura o el vent;
els gaudis íntims del florir,
la illusió de gronxar el fruit
dins el bressol flonjo dels brots.
Ni se'n recorda del festeig
dels dos pinsans que feien niu
dins l'espessor de son cimbal!

El pal no té ja cap instint.
Compta les hores sens afany,
amb ombra trista, inútilment.
No se desvetla amb el nou jorn;
no sent l'angoixa de l'ocàs.
L'abriga en va amb sos grisos fils
la pluja, sempre maternal.
El sol debades a l'etnorn
li posa llum i draps calents:
el pal és mort, ben mort, ben mort;
sense cap grop de passió
ni cap escorça de desig.

El pal és un cadàver dret
sens mocadors ni crits d'adéu.
Té un color lleig, fosc, corromput.
Ja el repuntegen corcs pertot
i els verms l'escruten cor endins...

— Lluna: si tens compassió,
posa-li, gratuïtament,
una mortalla del teu lli,
aquesta nit, al pobre pal.

Maig de 1958.

TEMPS DE FIRES A INCA *

Casi ja no fa capvespre;
fuig molt prest el sol poruc.
No esmussa les dents la nespra
perquè ja és estat sant Lluc.**

Els codonys molsuts groguegen,
i es veuen dins els cistells
esclata-sangs que sanguegen,
cogomes i picornells.

Va tornant rossa l'oliva;
i dins el matí humit
se sent la volada esquiva
del tord i cantar el rupit.

Un diumenge, altre diumenge
i encara un tercer. Traït.
Qui bada o castanyes menja;
qui ha comprat, qui ha venut...

I passades les tres fires
i els "rosaris" de Tots Sants,
i el dissabte amb fum i espises
dels foguerons dels infants,

* Aquests versos evoquen més bé un estat de coses d'una quarantena d'anys enrere.

** "Per sant Lluc, nesples pelluc", diu l'adagi mallorquí. La festa de sant Lluc (dia 18 d'octubre) regula el començament de les fires d'Inca. La primera té lloc el diumenge immediat després de dita festa.

se'n ve, també un poc firera,
santa Maria Major,
la major Madona inquera,
gloriosa d'antigor.

Alegria de campana;
església de góm en gom.
"Mare d'Inca — el cor demana —,
beneïu-nos, tots hi som".

Llums i parament solemne,
calent d'or; sermó enlairat
amb la glòria, al temps indemne,
dels grans fills de la ciutat.

Es una roda que gira,
cada any del mateix tenor:
sant Lluç, diumenges de fira,
santa Maria Major.

I la bella temporada
del fireig fa el darrer tro
quan s'acluca, amb la diada,
el *truier* del Dijous-bo.

Novembre de 1958.

EL GROSSEROT DEL FRED...

El grosserot del fred, lascivament,
em llepa els peus, les cames i les cuixes,
braços i esquena, cara i pensament,
i no s'agua si l'arruixes.

Amb les quatre urpes se m'arrapa al cos,
el grosserot del fred, i amb dent canina
em queixaleja fins a l'íntim os,
fent-me pell de gallina.

El grosserot del fred pinta de blau,
d'una blavor que tira a moradencia,
galtes i llavis quan acera el clau
i dins ma carn balba l'envenca.

El grosserot del fred em bufa als dits
amb alenades tan cruels i fredes,
que es tornen garrotets emperesits
i tot lluent de *sedes*.

El grosserot del fred gela, tot junt,
el cor, la idea i el desig; la ploma,
la tinta i el paper, la coma i el punt,
fins els dos punts i el punt i coma.

Gener de 1959.

SANT JOSEP

Dins la Quaresma abstinent,
magra i morada de lliris;
absorta amb el pensament
de calvari i patiment,
de processons i de ciris;

quan ja ha passat mitjan març
i retornen en esbarts
valzies i oronelles,
negrejant per totes parts:
cel, església, cases velles;

quan ja estan a mig florir
els albons per la vorera
dels sembrats i del camí,
i ja es comença a sentir
el trepig de primavera;

quan el núvol és borrar
i es mor el foc al braser
i ja es cullen faves tendres
tan bones per poder fer
la bajocada el divendres,

com cada any, ben puntual,
amb vara de blanc florida,
aire mig solemnia
i mig penitencial,
i cara un poc compungida,

ulls baixos i acaladet,
com si tornàs de "fer els passos",
però ple del goig secret
de portar el Bon-Jesuset
dins els amorosos braços,

ve sant Josep. Quin bell nom
té el dolcíssim patriarca!
Quin patró per a tothom
que confia en ell; i com
mena a port segur la barca!

Febrer de 1959.

LA MURTERA

Nadalencia

*Has passat per sa murtera
i murta no me n'has duita;
diuen que "murta, amor fuita,"
i jo la't tenc vertadera.*

(Cançó popular)

Guaitant dins la torrentera,
entre mates i ravells,
aladerns i espareguera,
argelagues i ciprells,
s'hi troba a gust la murtera.

Encara que sigui agresta,
la murtera fa una olor
molt exquisida, i se presta
a donar ufana i esplendor
en tota mena de festa.

Es bona per enramades,
corones, rest, vestir els pals
amb què s'alcen les arcades
quan persones principals
visiten nostres contrades.

De sofrir no s'exaspera:
trepitjada pel carrer,
entre fang o polsaguera,
té el millor perfum darrer
quan passa el Sant, i el venera.

No és la murtera, infecunda:
en venir el seu temps, floreix;
d'un blanc mantell se circunda,
que blancor i olor espargeix,
d'on el redol se n'inunda.

Ja ben a les darreries
del bell cicle tardoral,
quan ja són propers els dies
de sant Tomàs i Nadal,
temps de pies alegries,

és llavors que la murtera,
per honrar l'Infant Jesús,
dins el verd de l'esponera
porta els seus murtons madurs,
ran de l'aspra torrentera.

Els murtons, fruita tardana
que els allots té per devots
(¿per què sempre obre la gana
tot fruit salvatge als allots?
Oh, ma edat d'allot, llunyana!);

els murtons blavencs que lluen,
enjoyats d'un floquet d'or;
i que dins l'entranya duen
sabor de garriga i al cor,
fart de ciutat, la traspuen!

Una branqueta ben mesa
de murtons, com a present
de rustiquesa i pobresa,
us durà, Senyor, humilment,
la meva ànima pagesa...

Es sol dir que la murtera
significa falsa amor,
una amor prest fugissera;
però jo us tenc, bell Minyó,
una amor ben vertadera!

Desembre de 1960.

EL GLORIÓS SANT ANTONI

Dia desset de gener,
quan dins el verd de la tanca
ja el primerenc ametler
té florida qualche branca,

ajupit pels seus cent anys
i la guerra del dimoni,
però ja lliure d'afanys,
ve el gloriós sant Antoni.

Vencedor de l'enemic,
com a sagrada despulla
duu el mateix hàbit antic,
amb la mateixa capulla.

I una miqueta d'esglai
als ulls encara li resta
de les lluites en què mai
hagué d'acalar la testa.

De l'autoritat d'abat
a la dreta porta el bacle,
i un porcellet al costat
en record d'un vell miracle;

d'un estrany miracle que
féu pels volts de Barcelona,
i ara és senyal del poder
que nostre Senyor li dóna

damunt tota llei de mal,
al gloriós sant Antoni;
dels qui tenen animal
ningú hi ha que no ho aboní.

Es un sant no gens puntós,
que no s'ofén si en les cases
sent a dir el nom graciós
de "sant Antoni dels ases".

Té entrada franca pertot
perquè amb molt poc s'aconhorta;
li basta, dit amb un mot,
estar darrera la porta.

Però cada any, pel gener,
renovella la visita,
quan ja floreix l'ametler
i la terra ressuscita.

Invisible, el bon abat
tresca nostra pagesia,
retornant la sanitat
en qualsevol malaltia

de què pugui estar ferit
animal de pèl o ploma,
quan l'ametler mig florit
ja espargeix sa fina aroma.

Gener de 1961.

“TENC SET”

Vós que teniu pel gram i per la rosa
la caritat del rou, cada matí,
i al fontinyol i al riu hi feis venir
l'aigua que canta i corre i mai reposa;

Vós que del fosc moixell que al cel es posa
en sabeu filar pluja, bri a bri,
i dau de beure, amb vostre enginy diví,
a l'home, a tot vivent, a tota cosa;

Vós, dalt la creu, clamau que teniu set!
¿Quina set és aqueixa que us tortura?
Mes ja, Senyor, endevin tot el secret:

Per refrescar la dolorosa flor
dels vostres llavis secs, teniu fretura
de l'aigua dels meus ulls i del meu cor!

Març de 1963.

CANÇÓ TRISTA

Gessamí, bell gessamí,
enfebrat d'amor novella,
que, evadint-te del jardí
per damunt la paret vella,

degotes a petit raig,
i el carreró se n'enjoia,
albor i aroma de maig
amb ta flor tan garridoia!

Ai!, si com tu, gessamí,
abans que de tot s'esbravi,
el meu cor pogués sortir
a guaitar entre llavi i llavi,

d'on tirar flors de bells mots
per dins la deserta via,
amb tendror de novells brots
fulgurants de poesia;

que fossin com brols de llum
per a la nit que davalla;
revenguda de perfum,
de la vida en l'acaballa;

com l'escomesa i l'adéu
a amistats certes o ignotes;
del meu últim himne breu
les més amoroses notes!

Inca, abril de 1963.

A SANTA MARIA LA MAJOR

No, no us diré cap cosa nova,
Santa Maria la Major.
Només vull dar-vos una prova
del meu amor.

Mil voltes tot quant jo us diria
us ho han dit ja els vostres fills.
Tot us ho conten: l'alegria,
dols i tristeses i perills.

Jo som com ells. En temps de fires,
la nit anyal dels foguerons
també em desvetlen les espines
el mateix goig i emocions.

I el meu record estén les ales
i vola lluny pel temps passat:
la missa a veus de Bernat Sales,
el bell sermó, l'altar fumant...

I tant i tant recontaria!...
Mes, no hi cap tot dins aquest rim.
Doncs, sols això, Santa Maria:
som un extern, però us estim!

Inca, 1972.

SANTA MARIA DE BUNYOLA

Himne

Serres i valls sota un cel blau,
bosc i olivar, que el vent bressola,
i un petit poble, que alegrau
amb vostra imatge: aquí us estau
SANTA MARIA DE BUNYOLA.

Per dins la fosca i sense pau,
vora l'avenc el món rodola;
mes vós aquí sempre ens guardau
i nostra via illuminau,
SANTA MARIA DE BUNYOLA.

Si està malalt, si plora o cau
l'infant, la mare l'agombola;
vós amb amor i gest suau
els vostres fills agombolau,
SANTA MARIA DE BUNYOLA.

DAVANT UN BUST DE LA
VENERABLE SOR CLARA ANDREU

*Monja Jerònima del Monestir
de Sant Bartomeu, d'Inca, en els
CCCL anys del seu traspàs.*

Us veig un ull mig tancat,
oh venerable Sor Clara!
¿Quin misteri hi ha amagat
dins aquesta cosa rara?

¿Que somniava o és que us veia
amb un ull mig cluc així,
l'escultor que un dia us feia?
¿Quin motiu degué tenir?

¿Era ja de naixement
que vostre ull dret no s'obria?
¿O és que més tard invident
el deixà la malaltia?

Si no teniu més que un ull
obert a la vostra cara,
¿com és, doncs, que se us escull
el claríssim nom de Clara?

¿Seguíreu, Sor Clara Andreu,
radicalment la doctrina
que ens exposa sant Mateu
i amb mots tan durs la fulmina?

“Millor cosa és poder entrar
amb un sol ull en el regne
del cel, que amb els dos cremar
en el foc de la gehenna”.

Sor Clara: fos perquè fos...
Si a un ull tenieu foscura,
vostres ulls interiors
gaudien de llum ben pura!

I malgrat portàs el cos
sense l'oli una llanterna,
l'ànima agradà a l'Espòs
i us volgué a la boda eterna!

Inca, 1978.

ORIENT

(de Bunyola)

*A Orient volen vila
i no arriba a llogaret;
han de captar amb un platet
perquè no tenen bacina.*

(Cançó popular)

A Orient volen vila...
diu la glosa de picat.
Frueix ta vida tranquila,
racó privilegiat!

No t'ofengui l'escomesa;
riu-te'n de l'impertinent
insult, tu que tens bellesa
per vendre, ric Orient!

Ets tot tu una gran bacina
on hi ha, millor que l'or,
la pau, santa medicina
que guareix els mals del cor.

Pau que ofrenen l'olivera,
l'alzina, el pi, el vell carrer;
i a dalt, la casa primera:
l'església amb el lledoner.

Quan l'aire bull i et fa nosa,
cremant-te com un caliu,
puja a Orient i reposa:
no et temeràs de l'estiu.

Es també bella l'estada
al llogaret d'Orient,
d'hivern, quan hi ha solada
d'oliva, que toma el vent.

No tenguís por si emmantella
la neu els caps del penyal;
encén, a la llar, l'estella;
fugi el fred pel fúmeral!

Llavors l'aigua saragalla
pertot, i revé la font;
i cantussejant davalla
i passa per sota el pont,

l'aigua clara i armoniosa
que, amb forta cama i bon peu,
corre a besar, tot frissosa,
son amor, el Torrent d'es Freu...

En qualsevol temporada
a Orient, si tu hi vas,
pertot, bellesa escampada,
dins la pau, hi trobaràs.

Bellesa en la primavera,
quan tota planta floreix;
i fins i tot la vorera
dels camins, flors t'ofereix.

Bellesa quan ja pastura
qualque boira, a la tardor,
i la poma, ben madura,
té allà exquisida dolçor.

A Orient tots els dies
són bells, tot és bell igual.
Belles antigues masies,
Comassema, Son Vidal...

Bell és el ramat d'ovelles,
amb el so de picarol,
d'estiu, sota les estrelles,
d'hivern, peixent l'herba al sol...

Mes, cal que tot es recordi:
Orient té per patró,
com Catalunya, sant Jordi,
qui del Drac fou vencedor.

No hi ha, doncs, por d'alimanyes
d'Orient per dins la vall;
tresca plans, tresca muntanyes,
sant Jordi amb el seu cavall.

I el bon sant l'esvairia
amb la llança i el braç gens flac,
si hi comparegués un dia,
de bell nou, l'horrible Drac...

* * *

A Orient, vida tranquil·la
i pau. Ves-hi si en tens set.
Orient, no et vulguis vila;
roman sempre llogaret!

Inca, 1979.

LLADRE DIVÍ

Nasquéreu robador! Tota la vida
quasi no féreu més que cors robar!
Que ho digui Pere; i la gran penedida,
Maria de Magdala, igual dirà.

Mort i ressuscitat, són fora mida
llavors els robaments. ¿Qui els pot comptar?
Cors i més cors robau amb una ardida
i insaciable set de cors guanyar.

Fins i tot de la creu en la tortura
el vostre innat instint gens no es refreda
i mostrau com ho sou robador fi:

d'un lladre del costat en feis captura...!
Lladre diví! Som jo falsa moneda;
mes gos pregar: robau-me també a mi!

Inca, 1980

LA BANDERA

Bandera evocadora — del campanar!
Vuit dies abans festa — ton voleiar

joiosament comença — dalt el bell cim
de la torre d'on baixa, — gruixat o prim,

el so de les campanes — que, en temps primer,
taxatives manaven: — Això heu de fer!

Galeja la bandera — to més polit.
No intima ordres estrictes. — Diu: Us convid!

Compleixen les campanes — diari afany;
la bandera torreja — un pic en l'any.

Podríem dir que aquesta — és una flor:
una vuitada, fresca; — després es mor!

La bandera proclama — amb muda veu:
Inquers, d'aquí a vuit dies, — tots ho sabeu,

seran les nostres festes! — Com bé s'entén,
dels màrtirs sant Abdon i sant Senén,

els patrons que acollia — nostra ciutat,
protectors contra tota — calamitat...

Bandera, de les festes — alegre avís!
Bandera de quan Inca — era feliç!

Qüestions no es movien, — al temps aquell,
sobre colors ni barres — o de castell...

Emblanquinar la casa, — lluir tot net;
comprar unes noves faldes, — segons l'esplet...

I esperar amb alegrança — i sant deler
dels pròxims jorns festívol — fruir a pler!

Mes ara la bandera — sols és record;
la seva poesia, — un valor mort!

¿Quins inquers els ulls ja alcen — per contemplar
la bandera a la punta — del campanar?

D'ençà que el poble d'Inca — no és ja pagès
dels antics íntims gaudis — no en queda res!

Juliol de 1981.

FAMOSOS CELLERS D'INCA

Famosos cellers d'Inca, avencs del vi,
compartiments de botes congrenyades,
cavernes mig obscures, carregades
del baf que exhala el suc sense aigualir.

Famosos cellers d'Inca, del festí
epulonenc, sabor de les fritades:
llenques de fetge, lleu, butza..., adobades
amb pebre, que la set fan revenir.

Famosos cellers d'Inca, grans paelles
ensafranades i cruixents porcelles
que volen del bon vi rajant la font.

Famosos cellers d'Inca: bé es seuria
a vostres taules, en pagesa orgia,
ran de Bacus, son déu, Anacreont!

Octubre de 1981.

EL NOM D'INCA

Inca, nom fort, tal volta una deixalla
de la llengua del poble que visqué
dins nostres talaiots. Deixem de fer
esment del *ca*, del savi la rialla.

Inca, nom fort, so de l'acer quan malla
damunt l'enclusa, el braç dur del ferrer,
la rella que obrirà el vast sementer
del blat amb molt de gra i escassa palla.

Inca, nom fort, del qual en fa memòria
l'Alt Rei En Jaume en sa famosa història,
on diu que l'alqueria és la major.

Inca és nom de vibració ferrenya!
Lluny, doncs, la faula de les *dents estrènyer*!
Inca mereix més seriós honor!

Juny de 1982.

EL LLEDONER DE LES MONGES TANCADES

Arbre que poses mallorquinitat
dins el silenci de la clastra antiga;
munt d'espessa verdor que l'ombra amiga
ofrenes al qui puja tot suat!

Avui, onze de juny, t'he contemplat,
lledoner esplèndid. Ton brancatge abriga
un bell redol. A mi, com a tu, em lliga
al vetust monestir fonda amistat.

A tu de més enrere et ve. Ta soca,
buida i torçada, d'anys i d'anys evoca
vida d'asceta i muda oració.

Ai! si igualment ta excelsa saviesa
hagués jo assimilat i en ma vellesa
dins mi brostàs l'ascètica ufanor!

Juny de 1982.

EL TORRENT SEC

Torrent, pobre torrent que et mors de set!
Tos còdols, blancs de sol, l'aigua no els banya
¿des de quan fa? I s'esllangueix la canya,
vida dels teus dos flancs, l'esquerre i el dret.

Torrent assedegat, sense un filet
del líquid frescorós. Es cosa estranya
ta absoluta secor. L'aucell s'enganya
que, cercant l'ocult gorg, ve al teu indret.

Pobre torrent que et mors deshidratat!
Enguany els pèrfids núvols ni un ruixat
damunt ton llit de pedra han deixat ploure!

Torrent eixut: com tu també patesc!
Ma veu implora algun concepte fresc;
mes a mon prec no s'obri el cel de coure!

31 de juliol de 1982.

ELS MOLINS DEL SERRAL

Glòria eren del Serral els set molins
com unes set gegantes margarides
al tronc de les set torres presumides,
amoixades pel vent de dits tan fins!

Mes, ¿què he sentit contar a pobles veïns
sobre "set lladres..."? Indignants mentides!
Té l'enveja les ungles maleïdes
més que les dels mateixos escorpins!

Vells molins del Serral! Ja ni polsina
us queda del blat xeixa fet farina,
de quan s'omplia el sac sota el blanc broll!

Ai molí meu, que no mols poesia!
Ai margarida, tan gentil un dia!
Ara de tu sols resta el sec capoll!

14 d'agost de 1982.

UN VELL TEMA I UN VELL TÍTOL
AMETLER FLORIT

Arbre, que en ma remota juvenesa,
en venir els mesos de gener i febrer,
eres el mestre que em movia a fer
esborranys infantívols de bellesa.

Mestre, que en aquesta art mai prou apresada,
ja et festejava en mon sonet primer,
vull que en aquest aplec, potser el darrer,
hi hagi ton nom colgat com brasa encesa.

¿Recordes, ametler, com ja et retreia
l'enlluernant albor, i com et deia
mots d'enamorament fa seixanta anys?

Bell arbre! Ta florida és la mateixa;
mes dins mi hi roman sols la trista deixa
de pètals ennegrits: els desenganys!

Març de 1983.

CARRER DE SANT FRANCESC
Així com era fa uns setanta anys

Carrer de Sant Francesc! L'antic carrer
que el temps per segles llargament numera:
una casa endavant, l'altra endarrera;
portals rodons o d'ansa de paner...

Carrer de Sant Francesc, que de primer
carrer no fores, sinó sols drecera
que, estreta i angulejant, mes sens voltera,
menaves al Convent foraviler.

Carrer de Sant Francesc! La teva història,
¿qui em sabria contar? Si faig memòria
de ta clara vellesa amb mots poc certs;

si dins aquest humil sonet figures,
sens l'erudició de ben segures
dades, ignor si hi guanyes o si hi perds!

1 de juliol de 1983.

"CARRER MAJOR" D'INCA
Fa cinquanta anys i busques

Famós "carrer Major"! Allà, els magatzems
més grans; allà, les tendes o botigues;
entre les més modernes, les antigues:
queviures, teixits, mobles,... tot ensems.

Famós "carrer Major"! L'Amor a dos rema
hi barquejava amb els amics i amigues;
anaven i venien, sens fatigues;
d'això, quan hi ha curolla, no te'n tems.

Famós "carrer Major"! Quantes parelles
contemplares un temps que, com abelles,
aquí xuclaren les primeres flors!

Famós "carrer Major"! Ja no te'n resta
res de quan eres gran sala de festa
on l'amor vertadera unia els cors!

5 de juliol de 1983.

LES MÓRES

Torrent fresquívol. Aigua. Fontanella.
Torrent entre domassos d'esbarzers.
Agost. Jo caminant amb peus lleugers
d'infant pel senderol, ran de la bella

aigua que llisca dins la sèquia. ¿On ella
se'n va a parar? Jo corr a l'enrevés.
Si em torb, renyada de ma mare! Mes,
¿què veuen els meus ulls? Per dins aquella

espessor d'esbarzer, unes temptadores
ramellades penjants de grosses móres,
tan madures que exciten l'apetit.

I ja em teniu a mi que des del caire
de l'estret caminai m'estenc, a l'aire,
pel fruit atènyer que m'ha seduït.

13 d'agost de 1983.

Bunyola, vila nadiua del P. Colom.

Els pares, dins la cinquantena, Miquel Colom Dolç, "Pinet", i Catalina Mateu Cabot, "Sabatera".
Tingueren set fills, quatre dels quals -2 joves i 2 al.lotes- seguiren la vocació religiosa.

Fent el servei militar a Àfrica.

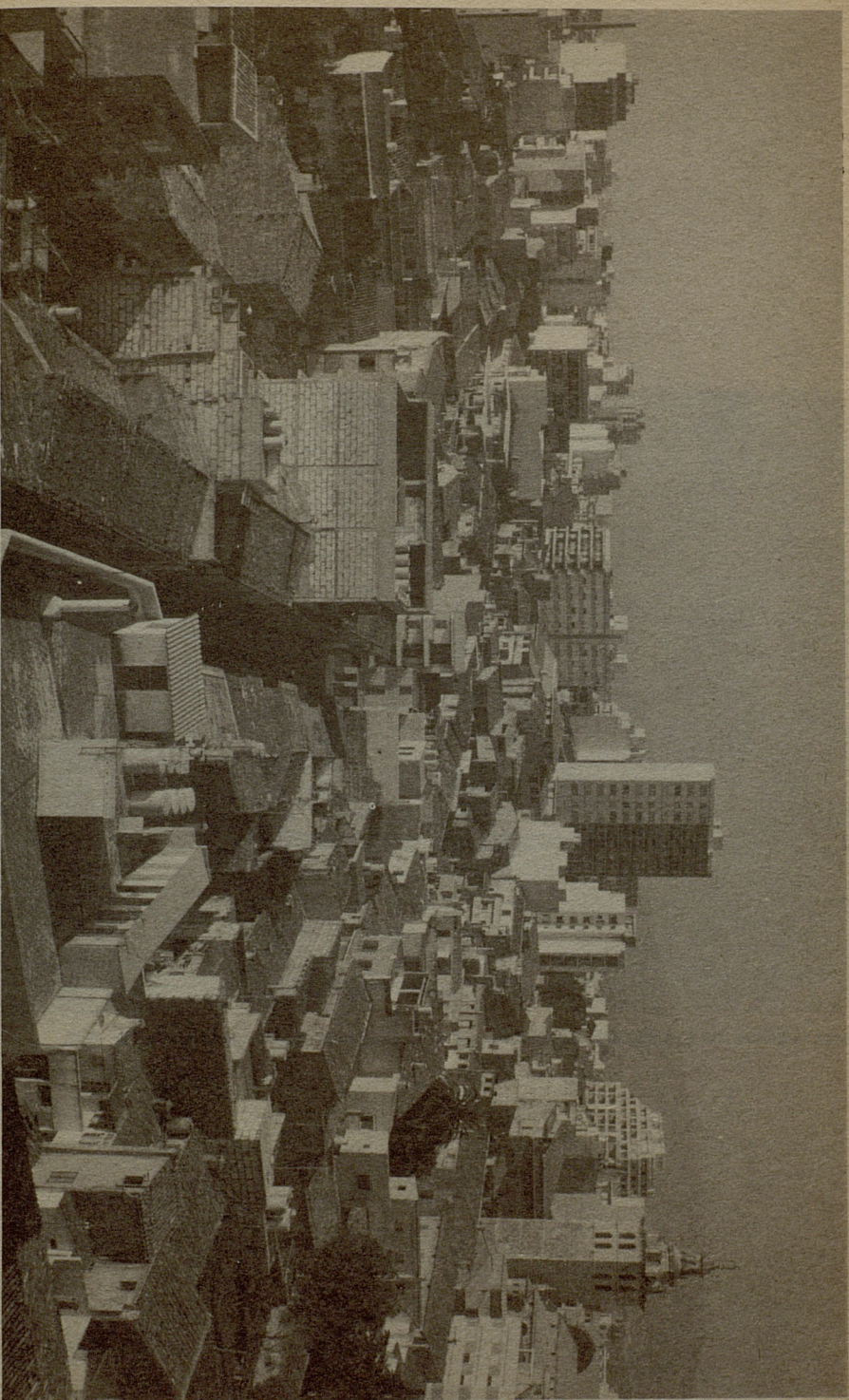
Professor a Inca.

Jubilat, mes sempre poeta.

Bunyola. Festes de Sant Mateu, Setembre 1989. Proclamació del P. Colom. Fill Il·lustre. Baix del nou rètol del carrer a ell dedicat posa entre les seves germanes, Sor Catalina, de la Caritat; i sor Isabel, caputxina.

Ima: la "Città del C", popolosa, mercantile, industriale, i amb inquietud cultural. Segona part del P. Colom, tantes voltes cantada pel bo i inspirat franciscà.

Inca. Claustre del Col·legi dels Franciscans, on el P. Colom ha residit i treballat des de 1927.

SANTA MARIA

Santa Maria, vostra faç
és graciosa i riallera
com una rosa que es badàs
de l'alba a la rojor primera.
Santa Maria, riallera
mostrau-nos sempre vostra faç!

Santa Maria, és vostre cor
font de mercès que tot temps raja;
i és aromós com una flor
que suaument exprem l'oratge.
Santa Maria, dau beuratge
de sanitat al nostre cor!

Santa Maria, agombolau
nostra trista ànima mesquina;
sigau, de dia, son cel blau;
lluna, de nit, que la illumina.
Santa Maria, a qui camina
pel món lluitant, dau-li la pau!

Any 1930 - 13 de setembre de 1983.

PUIG DE SANTA MAGDALENA

Puig d'Inca, amb el vestit tot mostrejat
de mates i revells, de pins i alzines.
Puig d'Inca, que amb ton ull del cim domines
conreus, viles i, a prop, nostra ciutat.

Puig d'Inca, amb el cognom tan celebrat
de Santa Magdalena. Femenines
llàgrimes penitents amb nard. Divines
amors: veis Crist tot just ressuscitat.

Diu la cançó que santa Magdalena
té, per fermar el dimoni, una cadena...
Lligau-lo estretament, no vagi solt!

Ajuda més que mai es necessita
contra el Maligne. Des de vostra ermita
del Puig, mirau com va el món de revolt!

12 d'octubre de 1983.

VELLS NOMS DE CARRERS D'INCA

Som maniàtics de les coses noves;
ens gira el darrer vent; gust malaltís
que avui el pa d'ahir troba estantís.
Deim quilograms i mai quintars ni arroves.

Antics noms de carrer! Els de "Garroves",
"Murta", amb olor de festa, "Paradís",
"Sant Bartomeu", de llarg, suau pendís,
i, prenent a la dreta, el de les "Coves".

Hi ha per allà prop el de la "Roca";
tirant amunt ve el "Monges", les tancades;
i tirant per avall, el de la "Font".

Cada nom de carrer algun fet evoca
i són tots junts les persistents arcades
llegant de nostra història el vetust pont.

28 de novembre de 1983.

VERGE DE LLUC...

Verge de Lluc, tot mallorquí
la boca s'umpl de dir-vos Mare;
i a vós no deixa d'acudir
quan una pena l'aclapara.
Verge de Lluc, siau la Mare
que consoleu tot mallorquí!

Verge de Lluc, siau claror
de qui en la fosca peregrina;
de vostra faç la morenor
és bella llum que ens ilumina.
Verge de Lluc, Mare divina,
donau-nos llum en la foscor!

Verge de Lluc, siau confort
quan la vellesa o malaltia
ens facin tèmer nostra sort
del cert traspàs en venir el dia.
Verge de Lluc, siau-nos pia
ara i en l'hora de la mort!

8 de març de 1984.

CRIST REI

Regnavit a ligno Deus.

¿I vós, Jesús, Crist Rei us nomenau?
Sí que ho sereu un rei ben miserable!
Sols d'animals un reinós estable
és el vostre primer reial palau!

¿Deis que rei heu nascut? ¿I treballau
dins una fusteria, a l'ull amable
de Josep, per guanyar el pa indispensable;
i amb suor al front les eines maneja?

¿Que vos sou rei? Potser ho sigueu de burla!
Vostre tron és la creu, que allà heu de dur-la
on entre greus turments vostre cos mor!

Mes es compleix la Sacra Llettra escrita:
Vostre cos mort al terç jorn ressuscita
i ara ys cenyiu de Rei corona d'or

i no d'espines, amb cruel tortura.
Ara sou Rei de tota criatura!
Ara sou el Crist Rei del nostre cor!¹⁾

27 d'abril de 1984.

1) Aquest afegitó de tres versos es diu "estrambot".

L'ELEGIA DE CAN PINET

(Petit terror pairal del P. Colom, a Bunyola)

I

A la fi s'apagà la fam i set
que feia ja llarg temps que m'afligia:
recòrrer aquell camí de minyonia,
camí de puja i baixa, ample o estret.

Camí que no em celaves cap secret;
ulls clucs i pam a pam et coneixia;
clara olivera aquí, i allà l'ombria
d'un garrover; llavors, ja can Pinet.

La casa que amb suor aixecà mon pare.
El veig en el treball com si fos ara,
tancat dins mon record amb pany i clau.

Del Penyalet els peus la casa besa.
Es una casa humil, casa pagesa,
que a mi em semblava un sumptuós palau.

6 de maig de 1984.

L'ELEGIA DE CAN PINET

II

Ja hi som; i pos la vista en la marjada.
Herbam pertot: cards, jull, gram, llevamans...
La soll i el galliner sense estadans;
arbreda de molts d'anys no exsecallada.

Ai! aquells temps de feina adelerada,
que us heu tornat d'insòlits i llunyans;
de quan no estaven mai fentes les mans,
sempre en el tall d'aquesta terra amada!

Ma cama no podent ja fer-se amunt,
sols us mig veig, figueres martinenques;
mes el cor tot ho tresca punt per punt.

I el desig vola fins a la garriga
del rar esclata-sang. Mes, quines trenques
d'ara a no sé quants d'anys, oh terra amiga!

7 de maig de 1984.

L'ELEGIA DE CAN PINET

III

Després entr a la casa, recordant
l'antiga netedat, taula, cadires;
i al fons, rebost i cuina, foc i espires;
la tauleta on menjàvem al voltant.

Puig per l'escala i quan, a dalt ja estant,
les "nostres" cambres desmoblades mires;
com d'una tomba estranya olor respire...
Dels nou que érem sols tres seguim lluitant!

Amb el cor estret me'n torn sortir defora.
Par que d'enyorament allà tot plora:
casa, pedrís, carrera, terradet

cobricelat per la mateixa alzina...
I quina greu tristor quan s'imagina
que can Pinet no és més ja can Pinet!

8 de maig de 1984.

EL CIPRER

Com una flama verda ets, oh ciprer!
sageta colossal que al blau apunta;
enveja de l'aucell que munta i munta;
desig que no podràs mai satisfer!

La terra és el ferreny llaç que reté
ton peu lligat; i si el mestral ajunta
a ton esforç el seu, sols de ta punta
el lleu capeig diu: No; res no hi puc fer!

Ciprer: de nostra vida ets com la imatge;
a voltes sembla que sentim coratge
d'alçar-nos i volar, de volar amunt.

Mes es fermen els peus a aquesta terra
tan fort, que l'esperit sols se'n desferra
quan nostre cos s'esfondra, ja difunt.

23 de juny de 1984.

EL CONGRET

Desconec la recepta del congre't,
pastís d'una sabor incitant i fina,
que amb un vas d'aigua fresca si es combina,
a un mateix temps mitiga fam i set.

Ignor jo del congre't l'antic secret;
mes qualche cosa es veu o s'endevina:
ous amb sucre batuts, casta farina,
d'una monja tancada amor i seny dret...

¿Serà potser el congre't reminiscència
d'un confort per a l'aspra penitència
de sant Jeroni, fet per santa Paula?

Qui ho sap? Mes jo aconsell, deixant la història
de l'alta llepolia: a honor i glòria
de vostre paladar afligit, tastau-la!

6 d'octubre de 1984.

DIJOURS-BO

Com corre el temps! Un altre Dijous-bo!
Amb quins ràpids esquis l'any ens llenega!
Sembrat d'ahir i avui ja ets a la sega;
fulgura el llamp i es sent totd'una el tro!

Com una gran campana d'ample so
gent de tot vent el Dijous-bo congrega
dins la nostra ciutat. Tothom gemega
de manca de diners. Manca...! Es ver això?

Gemecs i més gemecs. Mes a la fira
tot món hi ve. I passejant-se mira
i compra a elevats preus. Sense diners?

Quin mentir ingenu i falses contarelles!
Que parlin clarament frita i porcelles!
¿O és que són gratuïts nostres cellers?

6 d'octubre de 1984.

LA MAGRANA

A Victòria Ramis d'Ayreflor, poeta. Cordialment.

Magrana que, quan eres una flor,
ja ornaves el teu arbre d'aspra rama;
semblaves fanaló de roja flama
que el foc poètic trametia al cor.

Creixent, la flor esdevé corona d'or
i ets ara com regina d'alta fama;
s'infla ton ventre i clarament proclama
que has de dar a llum tot un reial tresor.

S'obri ton si trencant-se la clovella,
i aleshores apar la meravella
que l'ull, atònit, veu al teu dedins.

Amb quin orde i amb quina finor estranya
estan, cofois, en ta fecunda entranya
els teus fillons vermells, dolços robins!

4 de novembre de 1984.

LLOANÇA DEL GERMA FRED

Lloat siau, Senyor, pel germà fred
que perquè ho voleu vós, ens mortifica;
que des del cap als peus, pertot es fica,
fent-nos cercar l'amor del solellet.

Lloat siau, Senyor, pel germà fred
cilici de l'hivern que ens santifica
en la pujada al cel de mica en mica,
lloc sens fred ni calor, sens fam ni set.

Rebeu, Senyor, pel fred nostra lloança,
que en nosaltres refresca l'esperança
de trobar un dia per a tot mal consol.

Lloat siau, Senyor, per la sofrença
del fred que ara ens abat. La recompensa
heu d'esser vós mateix, bellíssim Sol.

22 de desembre de 1984.

NADALS DE LA INFANTESA

Antics Nadals de goig, felicitat;
records, d'espill com trinquets lluminosos;
costums familiars, cuines fumoses
de foc en terra, a l'angle emmascarat...

Vetlades de rosari adormissat
i sopes escaldades, saboroses;
llumets d'encruia de clarors dubtoses
i fet el darrer prec, tothom colgat.

Mes venia Nadal, i abans de festes,
ma mare s'afanyava a tenir llestes
coques amb grans d'anís, flairós torró.

Romania la casa perfumada
d'aquella menja, que no era tastada
fins que hagués nascut ja el diví Minyó.

23 de desembre de 1984.

NIT DE NADAL

Gira't al cel i aquesta nit veuràs
la refulgent infinitat d'estrelles,
més blanques unes i altres més vermelles,
cantant la llum. La lluna duu el compàs.

Gira't al cel i tal volta creuràs
que les estrelles són eixam d'abelles,
omplint bresques de lluna. Meravelles
així formar-les pot el diví braç.

Mes en la bella vetla de Nadal
aixecar tan amunt els ulls no et cal.
Grans obres Déu sap fer, com d'antic féu-les.

I aquesta nit ha fet eixir un nou Sol.
Vet-lo infantó, en les palles del bressol
entre cants d'àngels i blancor de neules.

24 de desembre de 1984.

EL SANTCRIST D'INCA

L'antic imaginaire que esculpia
vostre cos mort, amb magistral cisell,
no feia l'obra d'art solament ell:
l'Esperit Sant l'ungia i el dirigia.

Quin viu estremiment no sentiria
quan vostres mans fixava, amb el martell,
al llenyam de la creu! Doble clavell,
vermell de sang creuria que us obria.

Cap i tòrax, madurs del greu turment,
pengen com a raïms de la sarment,
feixucs d'amor a la terra redimida...

Imatge venerada del Santcrist
d'Inca: els meus ulls figura mai no han vist
que al cor pegàs tan fonda la punyida!

7 de febrer de 1985.

GERMA VENT

Ai, germà Vent, que ho ets de forçarrut!
¿Del mal que fas arreu no te n'adones?
Arbres i fruits, taronges i llimones...,
tot ho abat ta rude fortitud.

¿No abuses, germà Vent, de la virtut
que Déu t'ha dat sobre la mar i les ones?
Amb impassible cor els vaixells afores!
Trista immolació: el dèbil vençut!

Ah, si el vent fos el del Sant Esperit
que despertàs dins mi l'amor adormit
amb el soroll de forta mestralada!

Ah, si en alçar l'ona mortal el vent
féssiu, Senyor, que ma vida present
finís en vostre amor tota anegada!

11 de febrer de 1985.

ELOGI DEL TRINXET

Vella eina casolana! Eina que admet,
si és de tallar, retre un servei quesvulla;
corbada i acerada té la fulla.
Em plau fer avui l'elogi del trinxet.

Trinxet: no ets agressiu, no ets ganivet!
D'humana sang mai el trinxet no es mulla;
ell llesca el pa, les sopes acurulla,
menja de pobre, saborós banquet!

Es el trinxet una eina de butxaca;
el porta i l'obri, i mai no li fa flaca,
per tallar brots sobrers, el conrador.

El trinxet és humil. Dir-li que és una
llenca caiguda d'un minvant de lluna...!
Trinxet ell vol esser sens més raó!

19 de febrer de 1985.

PASQUA FLORIDA

Pasqua florida sota un cel tot blau!
Obriu-vos, flors, colors i poesia!
Reestrena, rossinyol, ta melodia!
Tot sigui càntic i perfum suau!

Pasqua florida ens diu: cors, exultau!
Destrenau vostra dansa amb alegria,
perquè és de l'any aquest el més bell dia,
amb sol qui es banya dins l'aire suau.

Pasqua florida és llum. Fugiu, tenebres!
Del pecat cessin les obscures febres!
Sigui tota la terra resplendor!

Gaudesqui castament la jovenesa;
s'escalfi amb nova flama la vellesa,
perquè ha ressuscitat el Redemptor!

7 d'abril de 1985.

HUMOR

AQUELLA PLAÇA!

Es sempre nostra dèria i gran mania
noms de carrers i places canviar;
allò que arriba avui, demà se'n va;
rosa fresca al matí, al vespre és mustia.

Encara fa pocs anys que Inca tenia
un gran espai per a un fi singular;
espai que ara no es gosa anomenar;
espai no exempt de certa poesia.

Tenia son bell nom, "Plaça dels porcs"!
¿No feim "porcades" tots i grolleries?
¿No deim "això fa porc" molt freqüentment?

¿Quins poden gloriar-se d'esser eixorcs
de "grunys" i moltes d'altres "porqueries"?
"Plaça dels porcs"! El nostre monument!

24 d'abril de 1986.

VÓS SOU EN MI, SENYOR!

No us irriteu, Senyor, si més d'un pic,
cercant, cercant la fugissera rima,
no pens que sigueu vós el qui m'anima
i em suggereix el mot que a la fi escric!

Sou vós, Senyor, sempre sou vós. Ho dic
i ho repetesc. Malgrat mon seny no llima
la idea i si és gruixada, no l'aprima,
sense donar-me'n compte us glorific.

Perquè en els meus defectes hi sou vós;
Perquè vós sou el Pare bondadós
qui tot al fill ho dona i ho perdona.

Vós sou en l'arbre verd i en l'arbre sec;
vós sou en mi quan planx i quan mastec;
vós sou la immensa mar on tot s'hi afona!

26 de juny de 1986.

¿PRESUMITS?

¿Es que a Inca som presumits
i que això ja ens ve de casta,
que amb un sol Patró no ens basta
i dos en volem d'units?
Doblement som protegits
si el dimoni el foc encén.
Mai l'incendi no s'estén
de la devastació.
Tiren aigua al fogueró
Sant Abdon i Sant Senén!

1 de juliol de 1986.

EN EL XXV ANIVERSARI DEL TRASPÀS DE MESTRE
MIQUEL DURAN

Entre tenacitat i humilitat
la vostra llarga vida es descabdella:
humilitat fecunda, la més bella;
tenacitat que venç en el combat.

Humilitat que cull per tot ornat
un gentil feix vermell, "Flors de roella";
tenacitat que fa una "Harpa" novella
vibrar sos dolços sons en la ciutat.

Quin bell exemple ens dau, Mestre Miquel!
Vers nobles ideals, i amb quin anhel,
tota la vostra vida fou enduita!

I sense tastar mai el grat repòs,
les flors que més collíreu, foren flors
de patiment, i de treball, i lluita.

PA AMB OLI

Exquísitesa; nom ben casolà;
menja que no atrafega la cuinera;
res de paella, d'olla o greixonera...
Dos ingredients simples: oli i pa.

Tu, Anacreont, de savi paladar,
qui dels plers del menjum l'elogi en feres,
del ric pa amb oli res mai no ens digueres.
No tastares, et planc, un past tan sa!

¿Qui no es sacia amb un molt reverend
cantó de pa mullat amb indulgent
roi d'oli; i fa que el ventre no grinyoli?

Menjar tan saborós, nostra heretat!
El pa amb oli ja cruu, ja ben torrat!
Un monument al qui inventà el pa amb oli!

18 de desembre de 1986.

EL CANARI ÉS MORT!

Eres quasi tot cant i melodia,
bella criatureta del Senyor!
Com dels fills de la terra, el plomissó;
petit bolic de vida i d'alegria!

Quin admirable doll de vigoria
de ton piquet, de ton gargamelló!
Quin dolç concert entre claror i claror
el teu art depurat ens oferia!

No lloeu més, pare Francesc, fra Vent!
Fou l'açsassi de l'aucelló innocent!
El vent és esburbat, massa ordinari.

Ton coret viu glatia en el dolor.
Et mancà d'una mà el càlid amor;
i trist morires, enyorat canari!

5 de maig de 1987.

CIRERER AMB CIRERES

Arbre festívol ets, oh cirerer,
i més quan la verdor de tes orelles
decoren els joiells de les vermelles
cireres, ornament que et cau tan bé.

Les cireres! Sovint l'arbre les té
com d'arracades elegants parelles.
Quatre robins, o quatre meravelles,
com no en veurà ningú a ca l'argenter.

La cirera, de juny la bella fruita!
L'aucell la veu i és el primer qui cuita
amb ella saciar la fam i set.

Perquè mon cor l'arbre amb son fruit estima,
he volgut fer, cercant-los rim i rima,
de cirerer i cirera un nou sonet.

1 de juny de 1987.

L'AGONIA DE LA ROSA

Pressentia ton mal. Mes apartava
la idea tenebrosa: enyorament.
S'eren oberts tos pètals amplament;
tal volta és la calor, la set, pensava.

I a servir-te aigua fresca m'apressava.
Volia que visquessis feliçment.
Jo t'estimava tan intensament,
que el teu sofrir també a mi em turmentava.

Mes a la fi ton mal s'ha declarat:
força enyorança i trista soledat;
els mals que donen la pitjor sofrença.

Rosa, he volgut donar-te tot mon cor;
potser la diferència entre home i flor
amb tot el meu esforç no he sabut vèncer.

10 de juny de 1987.

ESTIMAR!

Estimar és el verb de l'armonia,
armonia vibrant sense instrument;
ni que fos l'instrument de pur argent,
tan bell com estimar el so no faria.

Estimar és la més alta poesia,
sense normes de síl·labes ni accent;
estimar és poesia transcendent,
que el tímpan de l'orella no destria.

Estimar és un dolç fluid que des del cor
meu corre al teu, essent llavors tu i jo
no dues sangs, sinó una vida sola.

Es condensa estimar i esdevé amor;
es fa de dos cors d'or la fusió;
un concentrat perfum que al cel se'n vola.

17 de juny de 1987.

FIRES D'INCA

I

I comencen les fires autumnals.
Es sant Lluç gloriós qui les convoca.
Té la nesplera, de torçuda soca,
nesples madures o encara un poc grenyals.

Les velles fires vénen puntuals.
El caprici del temps no les disloca;
les fires compareixen quan los toca.
¿Plou o fa fred? No compten aquests mals.

Mes a les fires cal també ajuntar-hi
Tots Sants i Els Morts, portant el dolç "rosari"
que passa solament la gent menor.

I ve un diumenge ple, mes no de fira.
Des del dissabte, a vespre, ja tot gira
per vós, Santa Maria la Major.

FIRES D'INCA.—DIJOURS BO

II

I tres dies de trull. Escaparates
de belles coses plens, que entrin pels ulls.
Pertot, de nous objectes caramulls?
borses abrics, jaquetes, guants, sabates...

Cellers amb tords plomats, peix sense escates...
Demà paelles, d'escaldums grans bulls;
arreu, ofertes; si t'agrada, ho culls;
mercaderies per diners barates...

Ho compreneu que escric del Dijous bo,
de tota fira la famosa flor,
que de nostre comerç treu les arrugues.

De tota l'illa es veuen firadors
i fins si són només espectadors,
se'n tornen amb butxaques menys feixugues.

16 de setembre de 1987.

HE ADOPTAT UN ROMANÍ!

I

A la finestra, un romaní! Tendror.
Un romaní quasi acabat de néixer;
un nadó que no plora mai ni es queixa;
només fa rialletes de verdor.

El miren els meus ulls. La illusió
los fa talment com si el veiessin créixer.
I el meu cor... paternal que mai no deixa
de dar-li d'aigua fresca el viveró!

Romaninói, que tens per mare, un pare
que de tendresa s'estremeix encara,
malgrat sigui son cor un rellotge vell.

Aquest cor meu ha d'aturar-se un dia...
Tu seràs gran i floriràs. Voldria
que t'estimàs com jo, un pare novell!

4 de novembre de 1987.

SENYOR,... FEIS VIA!

No, jo no sé enfilar-me cel amunt,
a caçar estels per dins la nit obscura.
Mon esperit més avallet s'atura;
ja pujarà quan deixi el cos difunt!

Llavors serà arribada l'hora i punt
d'emprendre aquella etèria aventura.
Arriscament, eixida poc segura...
Això com anirà, Senyor? em pregunt.

Si cada vers que he escrit, un escaló
de cap a vós hagués estat, Senyor,
ai que de prop del cel ja em trobaria!

Mes por tenc de no haver-me equivocat;
que en comptes re pujar, no hagi baixat!
Senyor, estirau-me cap amunt, feis via!

14 de novembre de 1987.

PRESENT DE NADAL

¿I he de passar Nadal sense un sonet,
sense tastar la meva llepolia?

¿No l'han de compartir Josep, Maria,
i una espipelladeta el Minyonet?

¿He de tenir un Nadal eixut i fred
sense portar el present a l'establia,
sonant, sonant la meva xeremia?
L'amor, infantó Jesús, no m'ho permet!

I vaig ja repastant torró de mots...
No estaran els bessons ben torrats tots;
la meva no serà una exquisida obra.

Torróner literari jo no ho som.
Només un ignorat pare Colom,
com vós, Jesús, nascut a casa pobra.

17 de novembre de 1987.

SANT ABDON I SANT SENÉN

HUMORÍSTICA

Sant Abdon i sant Senén:
viviú massa a l'antiguea!
Us exposaré una idea;
preneu-la, si plau s'entén.

La gent us fuig. Fa calor
i tothom se'n va a la platja.
Allà hi corre, fresc, l'oratge
i es pot pegar un capficó.

I us diré què és que heu de fer
si us deixa la gent inquera:
anau, darrera, darrera,
de cap a la mar també!

Us llogau allà un piset;
per a dos homes poc basta.
Hi haurà gent de bona casta;
no patireu fam ni set.

De dia passejareu
per damunt la blanca arena;
entre tants jaguts d'esquena
així mateix passareu!

Anau alerta als esquits!
I si veis cap cosa rara,
amagau un poc la cara;
no quedeu empegueïts!

Posau-vos, estreta als ulls,
la mà sense retxillera;
que no us temptàs la mirera
dels qui van quasi despulls!

I minvada la calor,
tornau a vostra capella;
oblidau aquell o aquella
qui us feien dubtosa olor.

Els sants no solen pecar;
mes, si sou escrupulosos,
massa bé ho teniu: frissosos,
anau-vos-ne a confessar!

1 de juny de 1988.

NIT DE NADAL

Cel tot esquitat d'estrelles,
gotes de vives clarors;
nit pasturada d'ovelles;
son morta als ulls dels pastors.

De sobte la melodia
dels àngels, anunciant
que allà a prop, a l'establia,
hi és nat l'Amor fet infant.

Correguda, vers la cova,
dels pastors cama-lleugers;
i ja llavors es comprova
que els humils són els primers.

Nit de Nadal somniada:
la menjadora, el pallús,
el bou, la mula astorada,
ignorant que *allò* és Jesús!

Jo no ho ignor; i com voldria
no tenir llavi i cor freds,
i de vostre Infant, Maria,
besant escalfar els peüets!

19 de novembre de 1988.

JA FA SETZE ANYS...

A SANTA MARIA LA MAJOR

I ara ja fa setze anys que ho escrivia
amb vigorosa mà en un petit rim,
dient: "Som un extern, però us estim!"
I m'adreçava a vós, Santa Maria!

Setze anys damunt els que llavors tenia,
de la vellesa m'han pujat al cim;
setze anys sollant-me dins el pútrid llim
que es troba de la mort per l'ampla via.

Fa setze anys que parlava de les fires,
de foguerons espetegants d'espises,
de festa, cant, sermó, d'enyorament...

Ara vola més baix la fantasia...
Sols una cosa hi ha, Santa Maria,
que s'ha fet més amunt: l'amor que us sent!

1 d'octubre de 1988.

NOSTRA DONA DE CONSOLACIÓ

(SANTANYÍ)

“CONSOLATRIX AFLICTORUM”

*O quam tristis et afflicta fuit illa
benedicta Mater Unigeniti!*

Dolça Mare, som un vell
qui encara pel món navega;
cerca pau i fuig de brega;
dau-li cobri amb el mantell
que del cel té el blau color;
feis-lo franc de tot conflicte,
*Mare, en el Calvari afflicta
i ara consolació!*

El poble santanyiner
veis subaix del Santuari.
No us passaria el rosari
tenint el famós Roser?
I quin prec, humit d'amor
i amb fe viva, encara invicta,
*Mare, en el Calvari afflicta
i ara consolació!*

Bella vila, Santanyí:
marina, espadats i cales;
conró, garrigues, cigales;
sequedats magres de vi!

Mes té una cosa millor,
no tot és pobresa estricta:
Hi sou vós, oh Mare aflicta,
i ara consolació!

Jo vull tenir-ho per cert
que la gent santanyinera,
si no és ja com abans era
—arreu la fe minva o es perd—,
us ama encara amb fervor
i amb cor fidelment addicte,
Mare, en el Calvari aflicta
i ara consolació!

La mort, més prest o més tard,
que tot quant faig m'ho espia,
dirà: Prou de lletania;
ja ha escrit massa aquest vellard!
I jo amb quina greu temor
escoltaré el veredicta!
Siau, Mare, un temps aflicta,
llavors consolació!

5 d'abril de 1989.

TREBALL!

*A Antoni Ramis Tortella, pare i
impulsor de la marroquineria a Inca,
amb cordial afecte.*

Treball, eina en la mà, que de l'informe
element imprecís, menysvalorat,
prenent-lo amb seny, en crea utilitat
sols de sotmetre'l a la bella norma.

Treball ambició, que no es conforma
amb fàcil guany, dins la vulgaritat;
treball sever, que atreu prosperitat
i aixeca amunt el poble i el transforma.

Treball que imprès porta el segell diví;
treball, no càstig, goig d'intervenir,
tot enfeinats, de Déu en la gran obra;

treball que dóna joia i benestar;
treball que acreix el pa quotidià,
que deu compartir el ric amb el més pobre.

12 d'abril de 1989.

MOLINS D' "ES SERRAL"

Vells molins d' "Es serral"! Vostra vellesa
tot l'any moleu silenciosament...
Farina obscura, gra d'enyorament;
empolsegada teranyina estesa...

Vells molins d' "Es serral", que de tristesa
us moriu cada dia, lentament;
ja sens velam que al ritme fresc del vent
dansava, vanitós de sa grandesa.

Vells molins d' "Es serral": sou mutilats
de la guerra del temps; pobres, mancats
fins d'un petit rosec de blat o xeixa!

Vells molins d' "Es serral": teniu, ocult,
vostre coret malalt; i jo l'auscult
i percep l'amargor de vostra queixa!

30 d'abril de 1989.

SANTA MARIA LA MAJOR
JO HO RECORD...

Ja ha fet els setanta anys que us coneixia:
nomeu Santa Maria la Major!
Tres diumenges de fira, antic pregó
de la gran festa a vós, Verge Maria.

Completes i repic; i s'encenia
amb teia beneïda el fogueró;
eren la flama i l'ablamat tió
un do amorós que el poble us oferia.

L'endemà, altar fumant i cantoria;
de vós un bell sermó a la gent que omplia
vostra casa. No ho sou vós "casa d'or"?

I ara pujat ja al cim de la vellesa,
de vós, Mare, conserv la brasa encesa
i afegesc llenya al fogueró del cor!

Octubre de 1989.

D'ESTIU

Cel retxat per l'oronella,
sol que cau a perfellons;
qualque figa que crivella;
ja són madurs els melons.

Ha crescut l'alfabeguerera,
que vessa del cossiol;
fregau-la amb la mà lleugera
que això li dóna consol.

L'alfabeguera és austera,
només aigua fresca beu;
li agrada estar a la carrera
d'on la gent que passa veu.

Altres temps com li plaïa
portar a l'altar sa verdor!
Era devota i oferia
perfum a nostre Senyor.

I si la festa manava
fer alçar el núvol de l'encens,
l'alfabeguera hi mesclava
la frescor dels seus alens.

On sou ara, alfabegueres?
I els alts bellveures on són?
Pertot plantes forasteres
arribades, qui sap d'on?

Alfabeguera, bellveure
i Mare de Déu d'agost...
Idees per al meu lleure,
de ma vida l'últim most!

15 de juliol de 1990.

DESENA ESTACIÓ

Ja és prop de mi l'estació desena
de la sagrada via de la creu.
No la sé jo; Senyor, vós la sabeu
la baula on s'ha de rompre la cadena.

La feixugor dels anys corba ma esquena;
flaquegen ulls, orelles i la veu;
vellura infecta el cos pertot arreu;
i amb cert ofec el doble pulmó alena...

És massa clar: no pot esser ja enfora
del meu enclavament l'esperada hora;
sols vós, Senyor, en guardau l'instant precís.

Senti llavors el qui ara escriu les rimes
la dolcesa dels mots al lladre Dimes:
"Avui seràs amb mi en el paradís!"

31 de juliol de 1990.

BEAT JUNIPER

*A l'amic Bartomeu Font Obrador,
historiador i gran coneixedor de la
gesta californiana del Beat Juníper.*

El llinatge és mallorquí;
sou un fill de nostra terra;
Petra fou que us oferí,
com primer obsequi, una *Serra*.

I Miquel fou el bell nom
que el bateig us imposava;
i és molt bo de saber com
aquell nom es canviava.

Convent de Sant Bernadí,
franciscana escolania,
on deguéreu vós sentir
la petita lletania

dels primers sants seguidors
de Francesc, on s'hi trobava
un que, entre els bons i millors,
Juníper s'anomenava.

Aquest nom us agradà
i fou el nom que escollíreu
quan de fraret franciscà
l'humil hàbit us vestíreu.

Potser ja hauríeu llegit
de Fra Juníper la vida
i us hauria el cor ferit
de sant Francesc la sortida:

“De Junípers com aquest
tot un bosc com en voldria!”
Mes vós sabéreu molt prest
que un indret més ample hi havia

on saciar vostre zel
sembrant llavor cristiana...
Digues tu si hi posà arrel,
terra californiana!

I fundàreu Missions
de bells noms, que encara duren;
quins sants i devocions
estimàveu, asseguren.

I anàveu coixeu-coixeu,
camina que te camina,
sense plànyer vostre peu
ferm, de fe amb la medicina...

Mes vengué a assecar la mort
del gran Juníper les fulles;
tenint tu, Carmel, la sort
d'enriquir-te amb les despulles...

Juníper, el món arreu
sap vostra obra gegantina;
sempre el gran heroi sereu
de la terra mallorquina!

I de vostra santedat
ja en tenim la prova clara:
“Pare Serra” ha caducat;
BEAT JUNÍPER sou ara!

18 d'agost de 1990.

PROCESSÓ DEL SILENCI

(Penitents)

Silencis fosforescents:
cel plujós o blanc de lluna...
Confraries penitents;
vesta estranya cadascuna.

Passareu per dins la nit
amb serietat austera;
carrers muts, sens veu ni crit,
de vostra ciutat inquera.

Serà un Camí de la Creu...
La passió dolorosa
de Jesús meditareu,
ull baix i ànima plorosa.

Vostres cors seran ferits
per les divines caigudes,
demanant-vos, penedits:
Som jo estat tal volta un Judes?

Anireu pujant, pujant,
costa amunt, fins al Calvari...
Encara que ens brolli el plant,
és el patir necessari!

I perquè érem vils esclaus
del pecat i sa lletjura,
de la creu penja amb tres claus
l'Amor per la criatura!

Si aquests són els pensaments
que fort vostre cor sacsegen,
sereu uns vers penitents,
no uns disfressats qui es passen!

Març, 1991

(Poema posterior al darrer llibre publicat).

EL MEU NOU VIURE

Don a ma edat voltes i voltes
sentint calfreds com més hi pens.
Collites d'anys, quantes n'he mòltes!
Dins mon rebost, 9 sacs tots plens!

En ma vellesa hi pens de dia,
hi pens al vespre quan me colg;
ja dins el llit el cap rumia:
¿faré demà encara un altre solc?

Sorda l'orella i l'ull em plora...
Floreixen nafres per ma pell...
Corre el relotge que, a tota hora,
em diu, rient: ets vell, ets vell!

Deus esser prop ja, mort germana,
que sens soroll saps caminar.
Si no canvia Aquell qui et mana,
em trobaràs aquí, en el Pla.

Mes, no era Pla, sinó Muntanya
on a la vida vaig venir;
port en els ulls i dins l'entranya
color i sabor d'alzina i pi.

Mes, ¿quin preu té el lloc on vaig néixer,
quin mon llinatge, i quin el nom?
Que es repartesquin la gran deixa
Inca i Bunyola, un poc perhom!

Sens traves vull jo alçar-me lliure,
de vanitats sens feixugor!
Sigui la mort el meu nou viure
eternament amb Vós, Senyor!

5 de Març de 1991.

(Poema posterior al darrer llibre publicat).

TAULA

PRÒLEG

Himne primaveral	pàg. 1
A la meua taula	2
A un minyó que em contava rondalles	3
L'elogi reclús	4
La balada del matí	6
L'oració de l'ametler	7
Sol d'abril	8
Sonatina d'abril	9
La nit	10
La palmera	11
Rosella	13
El vell safareig	14
La panada	16
El pal	17
Temps de Fires a Inca	19
El grosserot del fred... ..	21
Sant Josep	22
La Murtera (Nadalencia)	24
El gloriós Sant Antoni	26
"Tenc set"	28
Cançó trista	29
A Santa Maria la Major	30
Santa Maria de Bunyola	31
Davant un bust de la venerable Sor Clara Andreu	32
Orient	34
Lladre diví	37
La bandera	38
Famosos cellers d'Inca	40
El nom d'Inca	41
El lledoner de les monges tancades	42
El torrent sec	43
Els molins del serral	44
Un vell tema i un vell títol: Ametler florit	45
Carrer de Sant Francesc	46
"Carrer Major d'Inca"	47
Les mores	48
Santa Maria	49
Puig de Santa Magdalena	50
Vells noms de carrers d'Inca	51

Verge de Lluc...	pàg. 52
Crist Rei	53
L'Elegia de Can Pinet, I	54
L'Elegia de Can Pinet, II	55
L'Elegia de Can Pinet, III	56
El ciprer	57
El congret	58
Dijous-Bo	59
La magrana	60
Lloança del germà fred	61
Nadals de la infantesa	62
Nit de Nadal	63
El Santcrist d'Inca	64
Germà vent	65
Elogi del trinxet	66
Pasqua florida	67
Humor: aquella plaça	68
Vós sou en mi, Senyor	69
¿Presumits?	70
En el XXV aniversari del traspàs de Mestre Miquel Duràn	71
Pa amb oli	72
El canari és mort	73
Cirerer amb cireres	74
L'agonia de la rosa	75
Estimar!	76
Fires d'Inca	77
Fires d'Inca - Dijous Bo	78
He adoptat un romaní	79
Senyor,... feis vida	80
Present de Nadal	81
Sant Abdon i Sant Senén	82
Nit de Nadal	84
Ja fa setze anys... A Santa Maria la Major	85
Nostra dona de consolació	86
Treball!	88
Molins d' "Es Serral"	89
Santa Maria la Major, jo ho record	90
D'estiu	91
Desena Estació	92
Beat Juníper	93
Processó del silenci	95
El meu nou viure	96

